

Avis en matière de répartition des dossiers d'administration suivant un schéma alphanumérique

—

Advies inzake de verdeling van bewinddossiers volgens een alfanumeriek systeem

L'Union tient à exprimer sa position en général au sujet d'une répartition des dossiers d'administrations entre plusieurs justices de paix (limitrophes) p.ex. sur base de l'ordre alphabétique des noms ; des personnes à protéger.

De telles initiatives, qui trouveraient leur justification dans les articles 67, § 2 et 628, 3° du Code judiciaire, prévoient que les dossiers de protection de personnes et des biens actuels et futurs de plusieurs cantons limitrophes seront redistribués entre les juges de paix en fonction de la première lettre du nom des personnes protégées en lieu et place de la répartition basée sur la compétence territoriale cantonale habituelle.

L'Union juge opportun de rendre un avis dès lors qu'elle estime que de telles initiatives seraient de nature à mettre à mal le principe de proximité qui caractérise la fonction du juge de paix.

En ce qui concerne le fondement légal de telles initiatives, l'Union s'interroge sur la légalité du système mis en œuvre.

- la *ratio legis* des articles 67, § 2 et 628, 3° du Code judiciaire, en particulier en ce qu'ils pourraient s'appliquer aux dossiers d'administrations (rôle « B »), a toujours été d'envisager les entorses à la compétence territoriale cantonale pour les nécessités du service sous l'angle de la mobilité du magistrat ou de l'adjonction de l'une ou l'autre institution à la compétence d'un juge de paix d'un autre canton et non par une redistribution globale des dossiers ;

Het Verbond (KVVP) wenst zich in het algemeen uit te spreken over de verdeling van bewinddossiers tussen verschillende (naburige) vrederechten b.v. op basis van de alfabetische volgorde van de namen van de te beschermen personen.

Dergelijke initiatieven, die door de artikelen 67, § 2 en 628, 3° van het Gerechtelijk Wetboek gerechtvaardigd zouden worden, voorzien dat de huidige en toekomstige dossiers ter bescherming van personen en goederen over verschillende aangrenzende kantons herverdeeld zullen worden onder de vrederechters op basis van de eerste letter van de naam van de beschermde personen, in plaats van de gebruikelijke verdeling op basis van de kantonale territoriale bevoegdheid.

Het Verbond acht het passend een advies te formuleren, omdat het van mening is dat dergelijke initiatieven afbreuk doen aan het nabijheidsbeginsel, dat kenmerkend is voor de functie van de vrederechter.

Wat de rechtsgrondslag van zulke initiatieven betreft, stelt het Verbond zich vragen bij de wettelijkheid van het toegepaste systeem.

- de *ratio legis* van de artikelen 67, § 2 en 628, 3° van het Ger.W., in het bijzonder voor zover zij van toepassing kunnen zijn op bewinddossiers (rol "B"), is de afwijkingen van de territoriale kantonale bevoegdheid voor de behoeften van de dienst te beschouwen vanuit het oogpunt van de mobiliteit van de magistratuur of de toevoeging van de een of andere instelling aan de bevoegdheid van een vrederechter van een ander kanton en niet door een globale herverdeling van de dossiers;

- la *ratio legis* des dernières initiatives législatives, auxquelles l'Union a incontestablement contribué, a consacré le principe « un juge, un canton », ce qui est diamétralement opposé à ce qui pourrait finalement s'apparenter à un *mini tribunal unitaire* où les juges sont interchangeableables. L'union appelle de toutes ses forces que ce principe « un juge, un canton » ne soit pas sacrifié sur l'autel du management.

En ce qui concerne la proximité, l'Union craint que de telles initiatives portent une atteinte injustifiée et disproportionnée à ce principe.

L'Union rappelle que le Conseil supérieur de la Justice dans un avis du 29 octobre 2015¹ s'exprimait en ces termes concernant l'exigence de proximité des juges de paix :

"La réforme prévue par le Plan Justice ne peut cependant faire perdre au juge de paix sa mission de juge de proximité.

Le juge de paix ne peut être réduit à une fonction de spécialiste de l'une ou l'autre compétence comme les baux ou les incapacités. Sa première vertu est de connaître son terrain d'action avant d'être un spécialiste dans telle ou telle matière. La proximité va dans les deux sens : **le juge doit connaître son canton et les justiciables qui y vivent, mais ces justiciables doivent également connaître leur juge de paix.**

Ce lien engendre une grande responsabilisation des juges des paix, raison pour laquelle le ministre déclarait récemment à la Chambre que "Les juges de paix sont quasi tous empreints des responsabilités qui leur incombent : ils sont pleinement responsabilisés." (...)

Si l'efficacité paraît être une exigence incontournable, il incombe au législateur et au ministre d'organiser cette efficacité dans le cadre d'un service de proximité qui préserve le lien entre le juge et le justiciable. »

- In de *ratio legis* van recente wetgevings-initiatieven, waaraan het KVVP overtuigend heeft bijgedragen, is het beginsel van "één rechter, één kanton" verder verankerd, wat regelrecht ingaat tegen wat uiteindelijk zou kunnen lijken op een *mini-eenheidsrechtbank* waarin rechters onderling uitwisselbaar zijn. Het Verbond roept met vaste overtuiging op om dit principe van "één rechter, één kanton" niet te offeren op het altaar van het management.

Wat de nabijheid betreft, vreest het Verbond dat zulke initiatieven het nabijheidsbeginsel op ongerechtvaardigde en onevenredige wijze zouden aantasten.

Het Verbond herinnert eraan dat de Hoge Raad voor de Justitie (HRJ) zich in een advies van 29 oktober 2015² als volgt heeft uitgesproken over de vereiste van nabijheid van de vrederechters:

" Door de in het justitieplan voorziene hervorming kan de vrederechter echter zijn opdracht als nabijheidsrechter verliezen. De vrederechter kan niet worden beperkt tot een specialist van een of andere bevoegdheid zoals huurovereenkomsten of onbekwaamheid. Hij moet bovenal zijn actieterrein kennen in plaats van een specialist in de ene of de andere materie te zijn. De nabijheid werkt in twee richtingen, **de rechter moet zijn kanton en de rechtzoekenden die er wonen, kennen, maar deze rechtzoekenden moeten ook hun vrederechter kennen.**

Deze band geeft een grote verantwoordelijkheid aan de vrederechters. Daarom verklaarde de minister onlangs aan de Kamer dat "De vrederechters genoeg stuk voor stuk doordrongen zijn van de verantwoordelijkheid die op hen rust: ze zijn ten volle geresponsabiliseerd. (...)"

Ook al lijkt efficiëntie een onvermijdelijke vereiste, het is aan de wetgever en aan de minister om deze efficiëntie te organiseren in het kader van de plaatselijke dienstverlening die de band tussen de rechter en de rechtzoekende vrijwaart.. »

¹ Avis rendu d'office concernant le Plan Justice – Chapitre IV « Des services de la Justice qui fonctionnent de manière efficiente »

² Ambtshalve advies over het justitieplan – Hoofdstuk IV "Efficiënt functionerende justitiediensten"

A juste titre, le CSJ rappelle la caractéristique du juge de paix comme connaisseur de son terrain d'action, il explicite le double sens de la proximité, du justiciable vers le juge mais aussi du juge vers son terrain et demande au ministre de veiller à ce que les exigences d'efficacité, qui sont légitimes, ne portent pas atteinte à la proximité.

En ce qui concerne la prise en compte de l'intérêt des justiciables, il saute aux yeux que la répartition des dossiers de plusieurs cantons sur base d'un ordre alphabétique porte *de facto* atteinte à la proximité telle que définie par le CSJ, et par ce biais, à l'intérêt des justiciables.

D'une part, la compétence diluée des juges de paix comportera une moins bonne connaissance du terrain et en particulier des institutions où séjournent les personnes vulnérables et, d'autre part, une moins bonne connaissance par les acteurs de terrain de la pluralité de juges avec lesquels ils sont en relation, et doivent rester en relation directe.

A cet égard, les dossiers d'administration ont ceci de particulier qu'ils comportent un volet de « saisine permanente ». Le juge qui a rencontré la personne protégée et désigné l'administrateur reste compétent pour toutes les décisions futures et pour le contrôle. De cette manière, le juge de paix et le greffier ont au fil du temps constitué une connaissance fine non seulement des relations parfois délicates entre les protagonistes et mais également des enjeux patrimoniaux et personnels du dossier.

Or, par la redistribution des dossiers sur plusieurs cantons, cette connaissance sera statistiquement perdue pour une partie importante (ex. 3/4 si redistribution entre quatre cantons), faisant ainsi perdre aux personnes protégées, aux administrateurs tant professionnels que (surtout) familiaux, et aux personnes de confiance, le bénéfice d'un juge qu'elles connaissent et qui connaît leur situation.

Certes, on rétorquera que la perte de connaissance s'opère également lorsque le dossier est renvoyé vers un

De HRJ herinnert terecht aan het eigenschap van de vrederechter als kenner van zijn werkterrein, legt de tweevoudige zin van nabijheid uit, van de rechtzoekende naar de rechter maar ook van de rechter naar zijn werkterrein, en vraagt de minister ervoor te zorgen dat de vereiste van efficiëntie, die legitiem is, de nabijheid niet zou ondermijnen.

Wat de afweging van de belangen van de rechtzoekenden betreft, is het overduidelijk dat de verwijzing van dossiers uit meerdere kantons op basis van een alfabetische volgorde, de *facto* afbreuk doet aan het nabijheidsbeginsel zoals gedefinieerd door de HRJ, en dus aan de belangen van de rechtzoekenden.

Eenzijds zal de uitgeholde bevoegdheid van de vrederechters leiden tot een minder goede kennis van het hun werkterrein en in het bijzonder van de instellingen waar kwetsbare personen verblijven, en anderzijds tot een minder goede kennis bij de actoren op het terrein van de verscheidenheid aan rechters met wie zij in contact staan en rechtstreeks moeten blijven staan.

In dit opzicht zijn bewinddossiers bijzonder omdat ze gepaard gaan met een "blijvende saisine". De rechter die de beschermde persoon heeft ontmoet en de bewindvoerder heeft aangesteld, blijft bevoegd voor alle toekomstige beslissingen en voor het toezicht. Op deze manier hebben de vrederechter en de griffier na verloop van tijd een gedetailleerde kennis opgebouwd, niet alleen van de soms delicate relaties tussen de protagonisten, maar ook van de vermogensrechtelijke en persoonlijke kwesties van het dossier.

Door de herverdeling van dossiers over meerdere kantons, zal deze kennis echter statistisch gezien voor een belangrijk gedeelte verloren gaan (bv 3/4 bij een herverdeling over 4 kantons), waardoor beschermde personen, professionele en (vooral) familiale bewindvoerders, en vertrouwenspersonen het voordeel verliezen van een rechter die zij kennen en die hun situatie kent.

Men zou kunnen argumenteren dat verlies aan kennis ook optreedt wanneer de zaak wordt verwezen naar een ander

autre canton, mais ce renvoi est beaucoup plus rare et ne se fait et que si le juge l'estime opportun (pas d'obligation de renvoi). Le renvoi vers le canton de la résidence de la personne protégée est à ce moment-là apprécié *in concreto*, tenant compte des critères de proximité (résidence) et de l'intérêt du justiciable.

L'Union est par ailleurs loin d'être convaincue par les arguments qui pourraient être invoqués en faveur d'une redistribution.

L'idée que le système offrirait une plus grande lisibilité pour le citoyen n'est pas pertinente. Le classement par ordre alphabétique ressort du classement arbitraire (random), il s'apparente à un classement par numéro (dossiers paires et dossiers impaires, par exemple). Le critère de rattachement du lieux de vie est plus compréhensible et admissible que celui lié à une lettre de l'alphabet : il ne faut pas sous-estimer tant pour le juge que pour le citoyen la portée symbolique que comporte la substitution du critère de rattachement du lieu de vie par un critère alphanumérique.

Permettre une meilleure répartition de la charge du travail constitue un objectif louable, à condition que cet objectif soit également celui des magistrats concernés. Encore une fois, la *ratio legis* des articles 67, § 2 et 628, 3° du Code judiciaire telle que rappelée ci-dessus, visait justement à atteindre cet objectif : une mobilité pour des tâches qui nécessitent moins de connaissance du terrain (ex. audiences de plaidoiries) ou l'attribution de l'une ou l'autre institution au juge d'un canton voisin, mesure qui respecte le principe de territorialité cantonale.

L'Union est convaincue que de telles initiatives seraient prises avec les meilleures intentions, mais faut-il rappeler que ces meilleures intentions peuvent mener à des effets non désirés.

L'Union invite dès lors les décideurs à s'inspirer de ces réflexions pour ne pas mettre en place un système qui, à ses yeux, est de nature à diluer, voire à compromettre, le principe de proximité, si souvent et si facilement malmené, mais qui est et doit demeurer chevillé aux

kanton, mais deze verwijzing is veel zeldzamer en gebeurt enkel als de rechter dit gepast vindt (geen verplichting om te verwijzen). De verwijzing naar het kanton van de verblijfplaats van de beschermde persoon wordt dan *in concreto beoordeeld*, rekening houdend met de criteria van nabijheid (woonplaats) en de belangen van de rechtzoekende.

Bovendien is het Verbond helemaal niet overtuigd door de argumenten die voor herverdeling zouden kunnen worden aangevoerd.

Dat het systeem voor de burgers helder en verstaanbaar zou zijn, is niet meer pertinent. Alfabetische klassering is willekeurig (random); het is vergelijkbaar met een indeling op nummer (bijvoorbeeld even en oneven genummerde dossiers). Het criterium van de woonplaats is begrijpelijker en meer aanvaardbaar dan het criterium van een letter van het alfabet: de draagwijdte van de vervanging van het criterium van de woonplaats door een alfanumeriek criterium mag niet worden onderschat, noch voor de rechter noch voor de burger.

Een betere verdeling van de werklast is een lovenswaardige doelstelling, op voorwaarde dat het ook de doelstelling van de betrokken magistraten is. Nogmaals, de *ratio legis* van de artikelen 67, § 2 en 628, 3° van het Ger.W., zoals hierboven vermeld, was bedoeld om precies dit doel te bereiken: mobiliteit voor taken die minder kennis van het vakgebied vereisen (bv. pleitzittingen) of de toewijzing van een of andere instelling aan de rechter van een naburig kanton, een maatregel die het beginsel van kantonale territorialiteit respecteert.

Het Verbond is ervan overtuigd dat dergelijke initiatieven met de beste bedoelingen worden genomen, maar er mag niet worden vergeten dat deze beste bedoelingen tot ongewenste gevolgen kunnen leiden.

Het Verbond nodigt *decision-makers* dan ook uit om zich door deze overwegingen te laten inspireren om te voorkomen dat zij een systeem invoeren dat, in haar ogen, het nabijheidsbeginsel, dat zo vaak en zo gemakkelijk miskend wordt, dreigt af te zwakken of zelfs in gevaar kan

justices de de paix dans la forme qu'il revêt actuellement.	brengen, terwijl dat in zijn huidige vorm in de vrederechten verankerd is en moet blijven
Le 3 mai 2024 Pour l'U.R.J.P.P., Christine Brüls Présidente nationale	3 mei 2024 Voor het K.V.V.P., Christine Brüls Nationaal voorzitter